

ប្រស័យព្រះសាសន៍

តើជនណាខ្លះដែលជាមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ខ្មែរក្រហម នឹងត្រូវវិនិច្ឆ័យទោស?

សារសំខាន់នៃសំណុំរឿង ០០២

Handwritten Khmer text at the top right of the page.

1- 5/1	ស
2- 5/8	អ/ស
3- 5/8	អ/ស

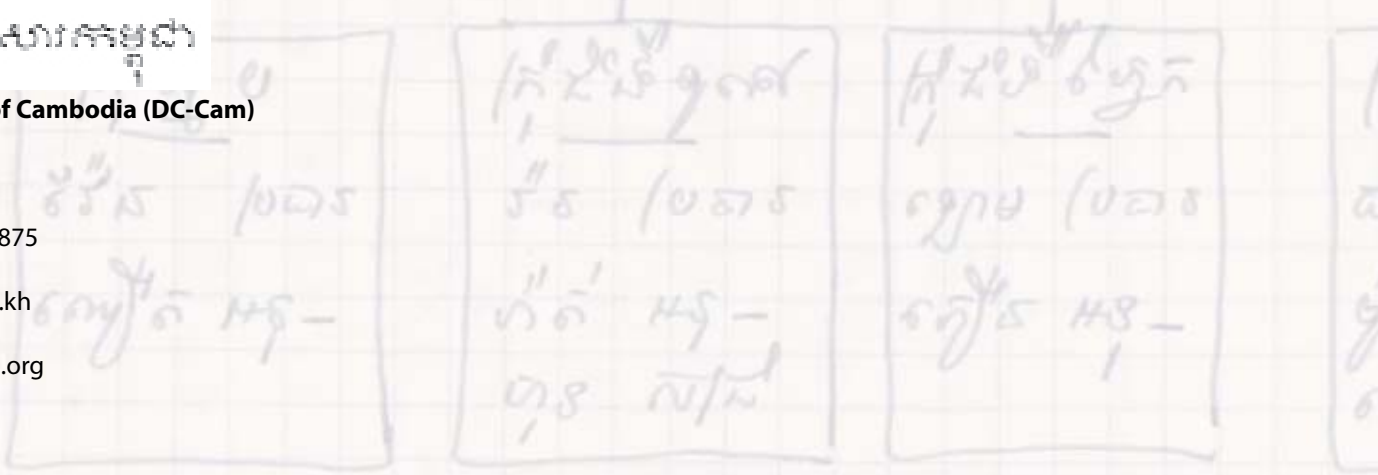
ស្វែងរកការពិត ដើម្បី ការចងចាំ និង យុត្តិធម៌

Searching for the Truth: Memory & Justice

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

Documentation Center of Cambodia (DC-Cam)

P.O. Box 1110
66 Sihanouk Boulevard
Phnom Penh, CAMBODIA
Telephone: +855 (23) 211-875
Fax: +855 (23) 210-358
Email: dccam@online.com.kh
Website: www.dccam.org
www.cambodiatribunal.org

GENOCIDE

Who Are the Senior Khmer Rouge Leaders to Be Judged?: The Importance of Case 002

Jaya Ramji-Nogales
Anne Heindel

Editors for Publication

Dacil Q. Keo
Alex Hinton

Translators

Peou Dara Vanthan
Soksreinith Ten

Funding for this project was generously provided by the U.S. Agency for International Development (USAID) and Swedish International Development Agency (Sida).

Funding for the publication was provided by the Human Rights and Good Governance department of the Royal Danish Embassy, Phnom Penh.

Copyright © 2010 by the Documentation Center of Cambodia.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced or utilized in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording, or any information storage and retrieval system, without permission in writing from the publisher.

Cover and brochure concept: Youk Chhang
Graphic design: Yvonne Wong
Graphic design (Khmer version): Sopheak Sim and Sovannandy Kim

Printed in Cambodia (First publication: 500,000 copies in Khmer; 10,000 in English)

This material is used for a traveling exhibition across Cambodia's provinces and universities, in America, and in Europe. The exhibition, designed by Youk Chhang, is titled, "The Resistance to the Khmer Rouge Genocide: Arms and Emotion."

- ១០០០០០ ច្បាប់ : ១០០០
- ១០០០០០ : ១០០០

ការជំនុំជម្រះសេចក្តីដ៏មានសារសំខាន់បំផុតលើមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ខ្មែរក្រហម សំណុំរឿងជាប្រវត្តិសាស្ត្រ លេខ ០០២

សំណុំរឿងលេខ ០០២ នឹងស្ថិតនៅក្នុងការជំនុំជម្រះសេចក្តីដ៏មានសារសំខាន់បំផុតរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ដោយមូលហេតុថាសំណុំរឿងនេះពាក់ព័ន្ធនឹងមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ខ្មែរក្រហមចំនួន ៤រូប ដែលនៅរស់រានមានជីវិត រួមមាននួន ៣ អៀង សារី, អៀង ធីរិទ្ធ និង ខៀវ សំផន។ មានសំណួរជាច្រើនអំពីរបបគ្រប់គ្រងនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យក្នុងអំឡុងពេល ៣ឆ្នាំ ៨ខែ និង២០ថ្ងៃ មិនទាន់ត្រូវបានឆ្លើយបំភ្លឺនៅឡើយ។ មេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ខ្មែរក្រហមទាំងនេះមិនព្រមទទួលខុសត្រូវលើ ឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងឡាយដែលកើតមានឡើងនៅក្នុងអំឡុងពេលនោះទេ ប៉ុន្តែវិបរបរជាច្រើនកំហុសទៅលើកម្រិតប្រជាជនក្រោមនិង អ្នកដទៃផ្សេងទៀតទៅវិញ។ ការជំនុំជម្រះសេចក្តីលើមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ខ្មែរក្រហមទាំងនេះផ្តល់នូវឱកាសដ៏សំខាន់ជាប្រវត្តិសាស្ត្រ មួយក្នុងការបង្ហាញឱ្យឃើញថារបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យបានធ្វើការសម្រេចចិត្តជាច្រើនដែលបង្កឱ្យមានការស្លាប់បាត់បង់ជីវិត របស់ប្រជាជនកម្ពុជាប្រមាណ២លាននាក់។

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា បានបញ្ចប់ការស៊ើបអង្កេតលើមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ខ្មែរក្រហម ត្រីមណាច់ឆ្នាំ ២០០៩។ ការជំនុំជម្រះសេចក្តីនៅក្នុង “សំណុំរឿងលេខ ០០២” នឹងចាប់ផ្តើមនៅចុងឆ្នាំ២០១០ ឬដើមឆ្នាំ២០១១។ ព័ត៌មាន ជាច្រើនដែលអាចប្រើប្រាស់បាននៅក្នុងតុលាការដើម្បីបង្ហាញឱ្យឃើញថា មេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ខ្មែរក្រហមទាំងនេះពិតជាមានទោស កំហុស។ ព័ត៌មានទាំងនោះរួមមានឯកសារដ៏ច្រើនសន្លឹកសន្លាប់ដែលរៀបរាប់ពីអ្វីដែលមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ខ្មែរក្រហមទាំងនោះបាន បញ្ជា និងសាក្សីជាច្រើននាក់ ដែលអាចចូលរួមក្នុងអង្គសវនាការ ហើយរៀបរាប់អំពីអ្វីដែលមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ខ្មែរក្រហម ទាំងនោះបានប្រព្រឹត្ត។ សំណុំរឿង០០២នេះ អាចផ្តល់ចម្លើយយ៉ាងច្រើនចំពោះសំណួរដែលប្រជាជនកម្ពុជាបានចោទសួរអំពីរបប កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ព្រមទាំងផ្តល់ឱកាសក្នុងការនាំមកនូវយុត្តិធម៌ជូនប្រជាជនកម្ពុជា តាមរយៈការផ្តន្ទាទោសលើជនទាំងឡាយ ណាដែលទទួលខុសត្រូវលើការឈឺចាប់ និងការស្លាប់របស់ប្រជាជនកម្ពុជា។

ឆាំង យុ
នាយកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

ឆ្លង ជា

ប្រវត្តិ បុរស ម្នាក់

នួន ជា កើតនៅថ្ងៃទី០១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩២៦ នៅភូមិវត្តត្រ ឃុំវត្តត្រ ក្រុងសង្កែ ខេត្តបាត់ដំបង។ នួន ជា បានចូលរៀនថ្នាក់ វិទ្យាល័យ និងចូលរៀនច្បាប់នៅទីក្រុងបាងកក ដែលនៅទីនោះ នួន ជា បានចូលរួមក្នុងបក្សកុម្មុយនិស្តថៃ។ នៅពេលវិលត្រឡប់ មកកម្ពុជាវិញនៅឆ្នាំ១៩៥០ នួន ជា បានចូលរួមក្នុងបក្សកុម្មុយនិស្តក្នុងស្រុក ហើយនៅឆ្នាំ១៩៦០ នួន ជា បានក្លាយទៅជា សមាជិកជាតំណាងរដ្ឋសភារដ្ឋបាល។

នួន ជា គឺជាមេដឹកនាំជាតំណាងរដ្ឋសភារដ្ឋបាលនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ហើយបានកាន់តំណែងនីតិវិធីសម្រេច តំណែងជា ប្រធានសភាប្រជាជន និងនាយករដ្ឋមន្ត្រីស្តីទី។ នួន ជា គឺជាសមាជិកទី២ ដែលមានអំណាចបំផុតក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ បន្ទាប់ពី ប៉ុល ពត។ មានការជឿជាក់ថា នួន ជា ធ្លាប់ទទួលបន្ទុកត្រប់ត្រង់លើមន្ត្រីសន្តិសុខរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ រាប់ទាំង មន្ត្រីរង-២១ ទ្រុលស្តែង។ ក្រោយមរណភាពរបស់ ប៉ុល ពត នៅឆ្នាំ១៩៧៨ នួន ជា បានចាប់ផ្តើមការពិភាក្សាជាមួយសម្តេច នាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន ដែលជាអ្នកបញ្ចុះបញ្ចូលឲ្យ នួន ជា ចាកចេញពីខ្មែរក្រហម។

បទឧក្រិដ្ឋដែលមេដឹកនាំ

នៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា នួន ជា ត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទឧក្រិដ្ឋអន្តរជាតិធ្ងន់ធ្ងរដែលក្នុងនោះរួមមាន "អំពើប្រល័យពូជសាសន៍" ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ មេសុឃ្លាត, ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ, ការសម្លាប់បំផុតពូជ, ការនិរទេស, ការជម្លៀសចោលពលរដ្ឋដោយបង្ខំ, ការដាក់ជាទាសករ, និងអំពើអមនុស្សធម៌ដទៃទៀត។ ព្រមទាំងឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម ការសម្លាប់ដោយចេតនា, ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ, ការប្រព្រឹត្តិអមនុស្សធម៌, ការបង្ខំពលរដ្ឋធ្ងន់ធ្ងរ ឬ ការធ្វើឲ្យស៊ីចាប់ខ្លាំងដោយចេតនាដល់រាងកាយ និងសុខភាព, ការនិរទេសដោយចេតនានូវសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះក្តីដោយ យុត្តិធម៌, ការនិរទេស ឬជម្លៀសដោយបង្ខំ ឬការបង្ខំរាំង ជនស៊ីវិលដោយខុសច្បាប់។ នួន ជា ក៏ត្រូវបានចោទប្រកាន់ថែមទៀតអំពី បទមនុស្សឃាតដោយ ចេតនា, ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ, និងការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញលើសាសនាគ្រោមគ្រឿងប្រយុទ្ធសាស្ត្រជាឆ្នាំ១៩៧០។ នួន ជា ត្រូវបានចាប់ខ្លួននៅឆ្នាំ២០០៧ ហើយត្រូវបានឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នចាប់តាំងពីពេលនោះមក។

នួន ជា កំពុងត្រូវបានការពារដោយមេធាវីកម្ពុជាម្នាក់ឈ្មោះ សុន អុណ ដែលមានបទពិសោធន៍ ក្នុងការការពារជន កម្ពុជាដែលត្រូវបានចោទពីបទឧក្រិដ្ឋធ្ងន់ធ្ងរ ព្រមទាំងមួយមេធាវីអន្តរជាតិ២នាក់ផ្សេងទៀតដែលម្នាក់មកពីប្រទេសហុល្លង់ឈ្មោះ ម៉ាយថេល ផែសថេន (Michael Pestman) និងម្នាក់ ទៀតឈ្មោះ វិកទ័រ កូបពេ (Victor Koppe)។

សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែមទាក់ទងនឹង នួន ជា សូមមើលលើចំណុចព័ត៌មានទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង : www.eccc.gov.kh/khmer/case002.aspx

Above Left: Nuon Chea at his pre-trial hearing in the ECCC courtroom, Phnom Penh. Photo by Heng Sinith. Source: DC-Cam Archives.

Above Right: A monk from a pagoda located in Phnom Srok district, Banteay Mean Chey province. The pagoda was used as a rice warehouse by the Khmer Rouge. Next to the pagoda was one of the largest Khmer Rouge irrigation sites called Trapeang Thmar. Photo by Youk Chhang. Source: DC-Cam Archives.

Top: Chi Kreng Pagoda, located in Chi Kreng commune, Chi Kreng district, Siem Reap province. The pagoda was built in 1910 and was recently demolished for the construction of a new pagoda. During the demolition, hundreds of artifacts were unearthed including porcelain and clay wares, jewelry, swords, and coins dating back to at least the mid 19th century. During the Khmer Rouge regime, monks from the pagoda were disrobed and made to work near the Tonle Sap Lake. Photo by David Salazar. Source: DC-Cam Archives.

Right Bottom: A Khmer Rouge document written by S-21 prison chief Duch (Kaing Geuk Eav) on October 1, 1976. The letter is addressed to Comrade Pon and encourages Pon to use "hot torture methods...even if it may cause death" upon Ya, a prisoner accused of "hiding his enemies lines and traitorous acts." Source: DC-Cam Archives.

Letter Translation:

Dear Comrade Pon:

1. Before ten to nine this morning, based on the document and report gathered from our comrades, I reported to Angkar about Ya's case concerning his conscience.

2. Angkar made a decision that if the lowlife Ya continues hiding his enemy lines and traitorous acts, Angkar will decide to kill him. This action was taken in order to stop him from playing tricks on us. One time, he accidentally mentioned it, [the book] and then another time he denied the [existence of] the entire whole book. His action was regarded as disrespectful towards not only the Security Committee but also the Party.

3. Therefore, you Comrade can employ hot torture methods with force for long periods of time upon Brother Ya. Even if it may cause death, you Comrade, will be not accused of disobeying Party regulations.

With warm revolutionary fraternity!

Duch
October 1, 1976

[On the original letter, Pon wrote a message on the bottom left corner as follows:] Brother Ya told you to read this in order to think carefully about it.
Pon

សមមិត្ត ប៉ុន

១.- ខ្ញុំបានឃើញកិច្ចសន្យា អង្គការ ទៅម៉ោង១១ ៤:១០នាទី
ត្រឹមត្រូវនេះ អំពីកិច្ចការ អារ្យសិល្ប៍ តាម
វិធីសាស្ត្រ សមមិត្ត យ៉ាងណា ដែលលម្អិត
របស់កិច្ចការ របស់សមមិត្ត អំពី ស្តី អារម្មណ៍ ។

២.- អង្គការ សំរេច ថា អា ម្យ៉ាងនេះ បើ
នៅ កែ ត្រៃវង់ (ត្រៃវង់ លាក់) អ្នក គ្រប់គ្រង + សកម្ម
ភាព គ្រប់គ្រង គេ ទៀតទេ អង្គការ សំរេច
កុំយក យក ចោល ទេ ។ កុំ កុំ យក យក ចោល យក
មួយ យើង គេ ទៀត មួយ យើង យក មួយ
ចាត់ មួយ យើង យក មួយ យើង ទេ ។ នេះ អង្គការ
កំណត់ ថា ជា បុគ្គល កាត់ មើល មើល បក្ស មិន មើល
មើល មើល គណៈ ស្តី បុគ្គល យក យក យើង ទេ ។

៣.- ចូលនេះ ជាមួយ អ្នក យ៉ាងនេះ សមមិត្ត អាច
ប្រើ យក ក្តី បុគ្គល យក យក យក យក
គ្រប់គ្រង គេ ទៀត គេ ទៀត គេ ទៀត គេ ទៀត
គ្រប់គ្រង គេ ទៀត គេ ទៀត គេ ទៀត គេ ទៀត
គ្រប់គ្រង គេ ទៀត គេ ទៀត គេ ទៀត គេ ទៀត

បង យ៉ា
អ្នក មើល គេ ទៀត គេ ទៀត
អ្នក មើល គេ ទៀត គេ ទៀត
ប៉ុន

យោង គ្រប់គ្រង គេ ទៀត គេ ទៀត គេ ទៀត គេ ទៀត !

1.10.76

រៀង ជីវិត

ប្រវត្តិរូបសង្ខេប

អៀង ធីរិទ្ធ កើតនៅថ្ងៃទី១០ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៣៦ នៅសង្កាត់លេខ៥ ក្រុងភ្នំពេញ។ អៀង ធីរិទ្ធ បានចូលរៀននៅវិទ្យាល័យ ព្រះស៊ីសុវត្ថិសីទីក្រុងភ្នំពេញ ហើយបន្តបរិយាកាសទទួលបានសញ្ញាបត្រអក្សរសាស្ត្រអង់គ្លេស នៅប្រទេសបារាំង។ អៀង ធីរិទ្ធ បាន រៀបការជាមួយ អៀង សារី នៅឆ្នាំ១៩៥១ បង្កើតប្រពន្ធល្មោះ ខៀវ ប៉ុណ្ណារី បានរៀបការជាមួយ ប៉ុល ពត។ អៀង ធីរិទ្ធ បានរើសត្រូវប្រកបដោយសេចក្តីជឿជាក់ និងស្មោះត្រង់ ហើយធ្វើការជាគ្រូបង្រៀនភាសាអង់គ្លេស។

ក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ អៀង ធីរិទ្ធ គឺជាមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ម្នាក់នៅក្នុងរដ្ឋាភិបាល ហើយបានកាន់មុខតំណែងជា រដ្ឋមន្ត្រីសង្គមកិច្ច និងសុខាភិបាល។ អៀង ធីរិទ្ធ ត្រូវបានបញ្ជូនទៅស៊ើបអង្កេត និងរាយការណ៍ពីបញ្ហាសុខាភិបាលមួយចំនួននៅ ភូមិភាគពាយ័ព្យ ហើយទំនងជាបានដឹងថា ប្រជាជនកម្ពុជាជាច្រើននាក់កំពុងអត់ឃ្លានក្រោមរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។ អៀង ធីរិទ្ធ ក៏ត្រូវបានចោទពីបទជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការចាប់ខ្លួន និងសម្លាប់សមាជិកមកពីក្រសួងសង្គមកិច្ចនិងសុខាភិបាល។ នៅឆ្នាំ១៩៩៦ អៀង ធីរិទ្ធ និង អៀង សារី បានចាកចេញពីខ្មែរក្រហម។

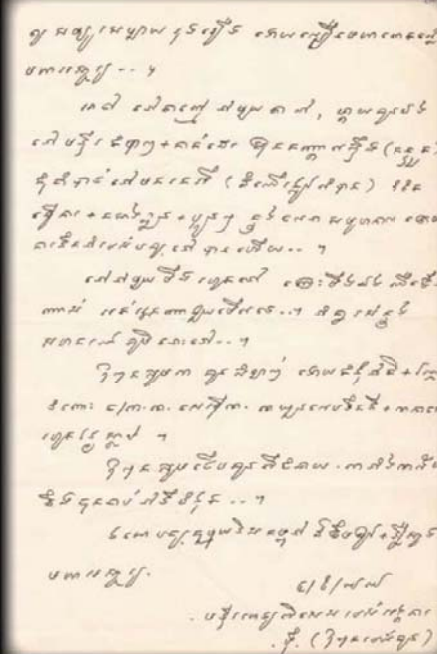
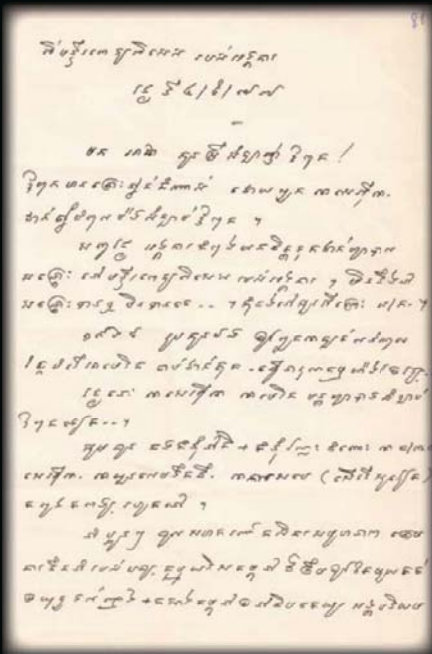
បទឧក្រិដ្ឋដែលបានប្រកាស

នៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា អៀង ធីរិទ្ធ ត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទឧក្រិដ្ឋអន្តរជាតិ ដែលក្នុងនោះរួមមាន "អំពើល្មើសលើសព្វធនសាសន៍" ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ មេនុស្សឃាត, ការដាក់ឃុំឃាំង, ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ, ការសម្លាប់បំផុសពូជ, និងអំពើអនុស្សរមិមន៍ទៀត ព្រមទាំងឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម។ អៀង ធីរិទ្ធ ក៏ត្រូវបានចោទប្រកាន់ថែមទៀតពីបទមនុស្សឃាតដោយ ចេតនា, ការធ្វើគុណកម្ម និងការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញលើសាសនាប្រកបដោយសេរីភាព និងសុខុមាលភាពជាដើម។ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុង តុលាការកម្ពុជាបានចាប់ខ្លួន អៀង ធីរិទ្ធ នៅឆ្នាំ២០០៧ ហើយដាក់ឃុំឃាំងស្របច្បាប់តាំងពីពេលនោះមក។

អៀង ធីរិទ្ធ កំពុងត្រូវបានការពារដោយមេធាវីកម្ពុជាម្នាក់ឈ្មោះ ផាត់ ពៅស៊ាង ដែលគឺជាសាស្ត្រាចារ្យម្នាក់នៅ សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងសេដ្ឋកិច្ច ព្រមជាមួយនឹងមេធាវីអង់គ្លេសម្នាក់ឈ្មោះ ដាយអាណា អែលលីស (Diana Ellis QC) ដែលមានបទពិសោធន៍នៅក្នុងតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិជាច្រើន។

សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែមចាក់ទិននឹង អៀង ធីរិទ្ធ សូមមើលលើចំណុចព័ត៌មានចាក់ទិននឹងសំណុំរឿង : www.eccc.gov.kh/khmer/case_jengthirith.aspx

From Angkar's Special Hospital
May 4, 1977

To Pha, my beloved daughter!

I am now in a great danger because the C.I.A had poisoned me in order to kill me.

Nowadays I am being given a thorough treatment by Angkar in Angkar's Special Hospital. It is uncertain whether or not they can save me. Do not go and ask further since this issue is a secret matter.

In 1968, the traitorous Lon Nol, the American servant, detained and aggressively tortured me, and to date the American C.I.A has continuously attempted to kill me.

You must endlessly take revenge, class revenge on the imperialist, the C.I.A, the Vietnamese expansionist, the K.G.B (if you target the Soviet), and must forever pass [this revenge] on to the next generation.

You have to lead your siblings to join the cooperative of collective peasants under the sole and rightful leadership of Communist Party of Kampuchea in order to fight against the enemy and build up the socialism of Democratic Kampuchea prosperously with the pace of a

super great leap forward.

Chea stayed with Grandpa Chea in Ta Khmao while your mother stayed in a textile and garment office in Kandal Stung District (Kantuot). You do not have to find them because the road is very difficult. Try to work hard and develop yourself and your siblings with the movement of collectivism under the Party Leadership.

You should live with your aunt because she is frequently ill and no one looks after her. Everyone shall live in the village cooperative.

I would like to say goodbye to you, my beloved daughter, with endless revenge and class revenge on the imperialist, the C.I.A, the Vietnamese expansionist, and the K.G.B until my last breath. I would like to kiss you from a distance, and unwillingly part from you with great pain.

The wise and correct policies of Communist Party of Kampuchea with a super great leap forward!

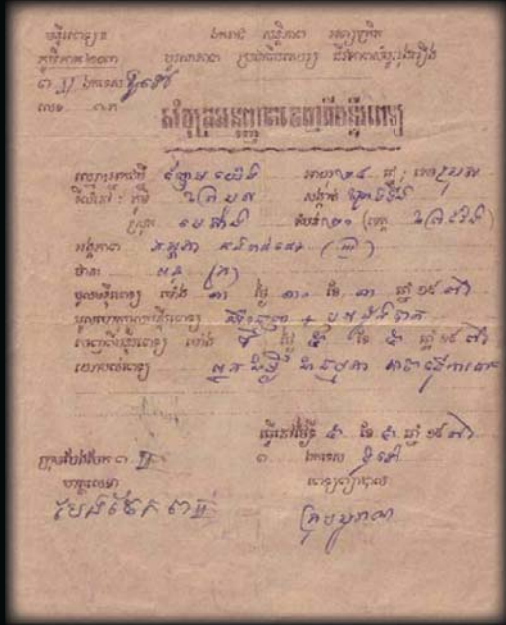
May 4, 1977
Angkar's Special Hospital
Tum (your father)

Top: A letter written by "Tum" on May 4, 1977 from Angkar's Special Hospital. In the letter addressed to his daughter Pha, Tum writes that he has been poisoned by the C.I.A, and is being treated in Angkar's Special Hospital. Angkar's Special Hospital was used to treat Khmer Rouge officials during Democratic Kampuchea. Source: DC-Cam Archives.

leng Thirith at her pre-trial hearing in the ECCC courtroom, Phnom Penh. Photo by Chhor Sokunthea
Source: ECCC Public Affairs Office.

A permission letter from a hospital during Democratic Kampuchea. At the top right corner, the Khmer Rouge motto is represented in the six words: Independence, Peace, Neutrality, Sovereignty, Democracy, and Prosperous and Abundant Living Standard. Source: DC-Cam Archives.

A pair of earrings found during the demolition of the Chi Kreng Pagoda. The Chi Kreng pagoda was built in 1910 in place of a brick pagoda that dated back to the mid-19th century. The brick pagoda was constructed on the grounds of an ancient temple estimated to have been seven meters high and surrounded by a 100-meter square moat. Photo by Terith Chy. Source: DC-Cam Archives.

គ្រឿងសារី

ប្រវត្តិរូបសង្ខេប

អៀង សារី កើតនៅថ្ងៃទី២៤ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩២៥ នៅភូមិសៀមរា ឃុំសៀមរា ខេត្តត្បូងឃ្មុំ ប្រទេសកម្ពុជា។ អៀង សារី បានរៀននៅវិទ្យាល័យព្រះស៊ីសុវត្ថិស្ថាននៅទីក្រុងភ្នំពេញ ហើយបន្តបរិញ្ញាបត្រសិក្សានៅប្រទេសបារាំង។ អៀង សារី បានវិលត្រឡប់មកប្រទេសកម្ពុជាវិញ ហើយក្លាយទៅជាគ្រូបង្រៀនវិទ្យាល័យនៅភ្នំពេញ។ អៀង សារី ទំនងជាបានចូលរួម ជាមួយខ្មែរក្រហម នៅឆ្នាំ១៩៧០។

ក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ អៀង សារី គឺជាសមាជិកជាន់ខ្ពស់ម្នាក់នៅក្នុងរដ្ឋាភិបាល ហើយបានកាន់មុខតំណែងជា ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី និងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ។ អៀង សារី ត្រូវបានជឿជាក់ថា បានដើរតួយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការបញ្ជូនសមាជិក មួយចំនួនដែលបម្រើការនៅក្នុងក្រសួងការបរទេសយកទៅដាក់ឃុំឃាំងនៅមន្ទីរស-២១ ទ្វេសិស្ស ដែលនៅទីនោះ ជនដែលត្រូវ បានបញ្ជូនទៅទាំងអស់ម្នាក់ៗ បានទទួលរងនូវការសួរចម្លើយ និងការសម្លាប់ផ្ទាល់ជីវិត។

ក្រោយពេលដែលរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យដួលរលំនៅឆ្នាំ១៩៧៩ អៀង សារី ត្រូវបានកាត់ទ្រង់ទ្រាយ ដោយ កំបាំងមុខ ពីបទ ប្រល័យពូជសាសន៍ ហើយសម្រេចឲ្យប្រហារជីវិតដោយគុណការប្រជាជនបង្កើតកម្ពុជា។ នៅឆ្នាំ១៩៩៦ អៀង សារី បានចាកចេញពីខ្មែរក្រហមរួមនិងអ្នកដែលនៅក្រោមបង្គាប់របស់ខ្លួនរាប់ពាន់នាក់ ដើម្បីជាផ្លូវនឹងការប្រឆាំងការអត់ឱន ទោសពីសំណាក់ព្រះមហាក្សត្រ នៅការសម្រេចសាលាដំបូង និងការសន្យាថា ខ្លួននឹងមិនត្រូវបានផ្តន្ទាទោសក្រោមច្បាប់ឆ្នាំ ១៩៩៤ ដែលបានរំលែកថា រចនាសម្ព័ន្ធការរបស់ខ្មែរក្រហមគឺមានលក្ខណៈមិនស្របច្បាប់។ នៅពេលនោះ អៀង សារី បានផ្លាស់ មកនៅ ទីក្រុងភ្នំពេញជាមួយប្រពន្ធរបស់ខ្លួនឈ្មោះ អៀង ធីតា ដែលនឹងត្រូវធ្វើការកាត់ទោសនៅក្នុងសំណុំរឿងលេខ ០០២។

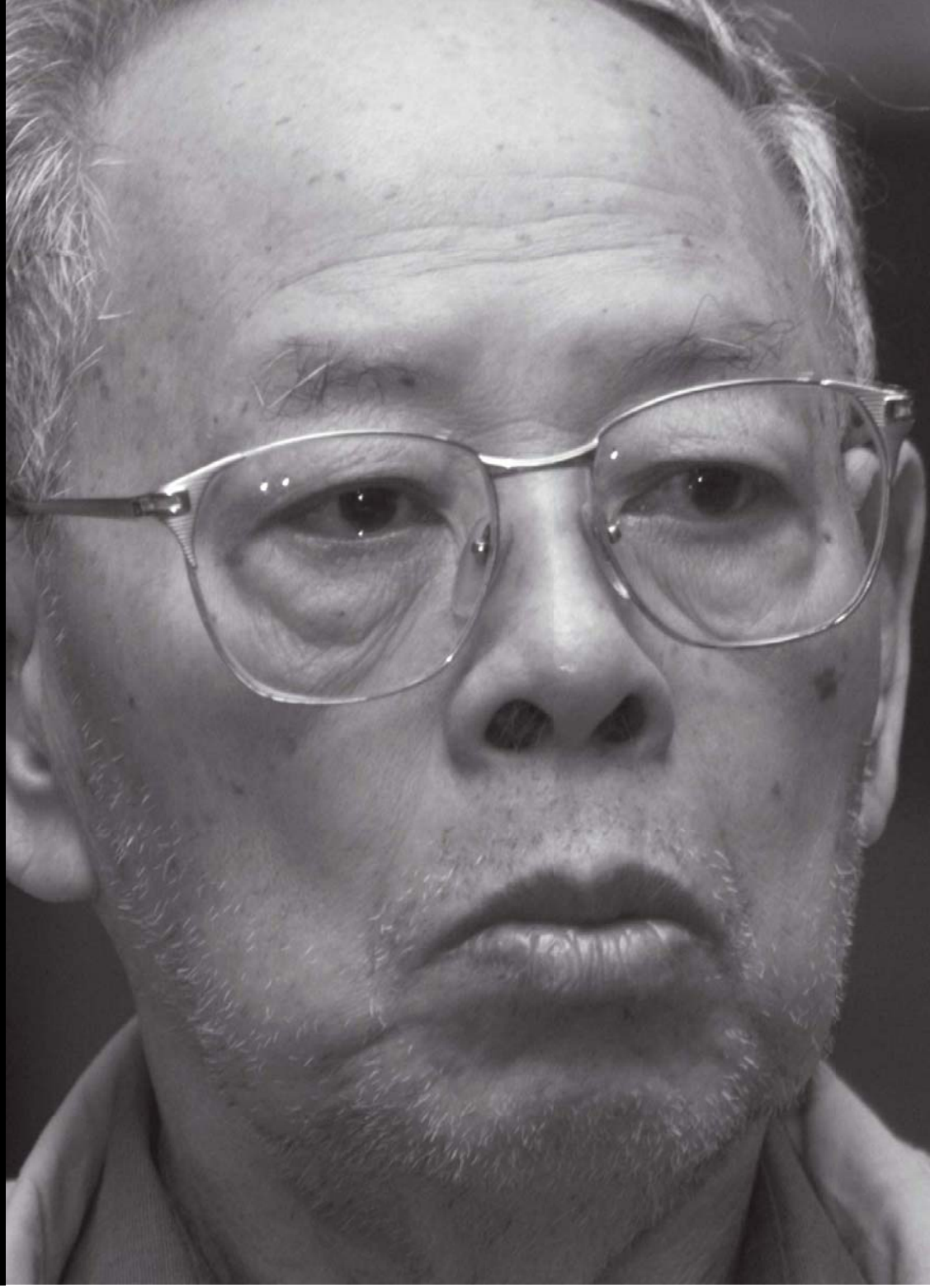
បទឧក្រិដ្ឋដែលមោឃប្រកាន់

នៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា អៀង សារី ត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទឧក្រិដ្ឋអន្តរជាតិធ្ងន់ធ្ងរដែលក្នុងនោះ រួមមាន អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ មេនុស្សឃាត, ការដាក់ឃុំឃាំង, ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ, ការ សម្លាប់បំផុតពូជ និងអំពើអមនុស្សធម៌ដទៃទៀត ព្រមទាំងឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម មេនុស្សឃាតដោយចេតនា, ការបង្ខំឲ្យសេនាមន្ត្រីធ្ងន់ធ្ងរ ឬការធ្វើឲ្យស៊ីចាប់ខ្លាំង ដោយចេតនាដល់រាងកាយ និងសុខភាព, ការដកហូតដោយចេតនាពីអ្នកទោសសង្គ្រាម និងជនស៊ីវិល នូវសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌, ការនិរទេស ឬជម្លៀស ឬការបង្ខំជនស៊ីវិលដោយ ខុសច្បាប់។ អៀង សារី ក៏ត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទឧក្រិដ្ឋអំពើបទមនុស្សឃាតដោយចេតនា, ការធ្វើទារុណកម្ម, និងការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញលើសាសនាក្រោម គ្រឹះប្រឡូកកម្ពុជាឆ្នាំ១៩៧០។ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាបានចាប់ខ្លួន អៀង សារី នៅឆ្នាំ២០០៧ ហើយដាក់ឃុំ ខ្លួនបណ្តោះអាសន្នចាប់តាំងពីពេលនោះមក។

អៀង សារី កំពុងត្រូវបានការពារដោយមេធាវីកម្ពុជាម្នាក់ឈ្មោះ អាន ខត្តម ដែលមានបទពិសោធន៍ក្នុងការការពារ ជនកម្ពុជាដែលត្រូវបានចោទពីបទឧក្រិដ្ឋផ្សេងៗ ព្រមជាមួយមេធាវីអាមេរិកាំងម្នាក់ឈ្មោះ ម៉ាយធើល ខាណីវាស (Michael Karnavas) ដែលមានបទពិសោធន៍ការពារក្តីផ្លូវជនដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទឧក្រិដ្ឋអន្តរជាតិ។

សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែមទាក់ទងនឹង អៀង សារី សូមមើលលើចំណុចព័ត៌មានទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង :

www.eccc.gov.kh/khmer/case_iengsary.aspx

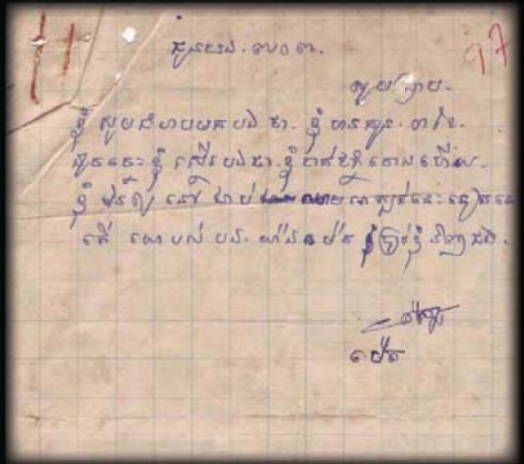
Ieng Sary at his pre-trial hearing in the ECCC courtroom, Phnom Penh. Photo by Heng Sinith. Source: DC-Cam Archives.

Tran Thi Loi, Ieng Sary's mother (middle) in Vietnam. Tran Thi Loi immigrated to Vietnam with her parents from China when she was a child. She married Kim Riem, a Kampuchea Krom native, and they had three children. Ieng Sary, whose birth name was Kim Srei, was the youngest of the three children. Ieng left his home village in southern Vietnam to attend high school in Phnom Penh's Sisowath High school and in 1950 traveled to France on an academic scholarship. According to an interview with his nephew Thach Vutha, Ieng only visited his home village once before leaving for France. Source: DC-Cam Archives.

Above and Opposite Page: Swords used by the Cham Muslim minority in their rebellion against the Khmer Rouge during Democratic Kampuchea. The sword on the right was donated to DC-Cam by Ms. Kup Aishah in 2008 from Trapeang Chhouk village, Boeng commune, Baray district, Kampong Thom village. The sword on the left was donated by Sos Ponyamin in 2002 from Svay Khleang village, Svay Khleang commune, Kroch Chhmar district, Kampong Cham province. Photo by Jim Mizerski. Source: DC-Cam Archives.

A letter written by "Met" to "Brother 703" during Democratic Kampuchea. In the letter, Met informs Brother 703 that she is three months pregnant and wishes to abort the baby by injection. Source: DC-Cam Archives.

Letter translation:

To Brother 703,

Please be informed I would like to inform you that I am three months pregnant. Therefore I request that you allow me to abort the baby by injection do not wish to have any blood ties with this traitor. What is your recommendation? Please let me know.

Signed by Met

ខៀវ សំផន

ថ្ងៃវត្តិបុរេសង្ខេប

ខៀវ សំផន កើតនៅថ្ងៃទី២៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៣១ នៅខេត្តស្វាយរៀង។ ខៀវ សំផន បានធ្វើដំណើរទៅសិក្សានៅប្រទេស បារាំងនៅឆ្នាំ១៩៥៥។ នៅឆ្នាំ១៩៦២ ខៀវ សំផន ត្រូវបានតែងតាំងជាអង្គបន្តវេយ្យាករណ៍កម្ពុជា ឆ្នាំ១៩៧០ ខៀវ សំផន បានចូលរួមជាមួយខ្មែរក្រហម។

ក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ខៀវ សំផន បានកាន់មុខតំណែងជាប្រធានអង្គប្រឹក្សាប្រទេស និងជាប្រធានគណៈកម្មាធិការជាតិស្រាវជ្រាវ និងកំណត់តម្លៃ អង្គការចាត់តាំង នៅសន្និសីទសន្តិភាពទីក្រុងប៉ារីស ឆ្នាំ១៩៩១។ ក្រោយពីមរណភាពរបស់ ប៉ុល ពត ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៨ ខៀវ សំផន បានចាកចេញពី ខ្មែរក្រហម។

បទឧក្រិដ្ឋដែលចោទប្រកាន់

នៅសវនកម្មអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ខៀវ សំផន ត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទឧក្រិដ្ឋស្ថាបនាជាតិក្នុងនាមនៃសម្តេចនោះ រួមមាន “អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ អំពើមនុស្សឃោត, ការដាក់ឃុំឃាំង, ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ, ការ សម្លាប់បំផុសពូជ និងអំពើអមនុស្សធម៌ដទៃទៀត ព្រមទាំងឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម អំពើមនុស្សឃោតដោយចេតនា, ការបង្កព្យុសសកម្ម ច្រកច្រាម ឬការធ្វើឲ្យឈឺចាប់ខ្លាំងដោយចេតនាដល់រាងកាយ និងសុខភាព, ការដកហូតដោយចេតនាពីអ្នកទោសសង្គ្រាម និងជន ស៊ីវិលនូវសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌, ការនិរទេស ឬជម្លៀស ឬការបង្ខំជនស៊ីវិល ដោយខុសច្បាប់។ ខៀវ សំផន ក៏ត្រូវបានចោទប្រកាន់ថែមទៀតពីបទមនុស្សឃោតដោយចេតនា, ការធ្វើទារុណកម្ម និងការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញសេសសល់ ចោទប្រកាន់ប្រហុយណូកម្ពុជាឆ្នាំ១៩៧០។ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាបានចាប់ខ្លួន ខៀវ សំផន នៅឆ្នាំ២០០៧ ហើយដាក់ឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នចាប់តាំងពីពេលនោះមក។

ខៀវ សំផន កំពុងត្រូវបានការពារដោយមេធាវីកម្ពុជាម្នាក់ឈ្មោះ ស សុវាន ដែលជាមុនធ្លាប់ធ្វើជាទីប្រឹក្សាច្បាប់ឲ្យរដ្ឋ សភាជាតិកម្ពុជា និងជាអ្នកជំនាញនៅក្នុងទស្សនវិស័យយុត្តិធម៌ ព្រមទាំងជាមួយនឹងមេធាវីបារាំងឈ្មោះ ហ្សាក វេវហ្សេស (Jacques Vergès) ដែលធ្លាប់ការពារឲ្យកូនក្រមស៊ីវិលដែលទទួលបានបទចោទពីឧក្រិដ្ឋកម្មទាក់ទងនឹងកេរ្តិ៍រូប និងឧក្រិដ្ឋកម្ម ប្រឆាំងមនុស្សជាតិ។

សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែមទាក់ទងនឹង ខៀវ សំផន សូមមើលលើចំណុចព័ត៌មានទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង : www.eccc.gov.kh/khmer/case_khieuamphan.aspx

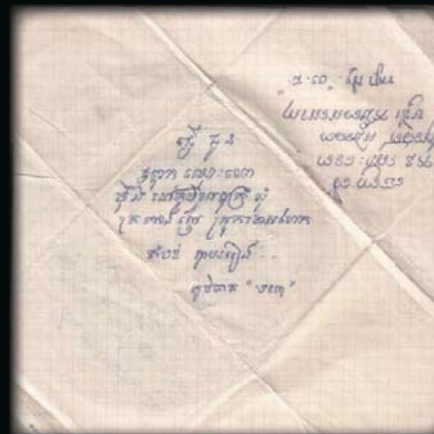
កំណត់សម្គាល់ : នៅក្នុងសវនកម្មរបស់អង្គបុព្វជំនុំជម្រះ ខៀវ សំផន បានប្រាប់តុលាការថា ខ្លួនកើតនៅឃុំចេក ស្រុកវិជ្ជុល ខេត្តស្វាយរៀង។ ផ្ទុយទៅវិញ បើយោង តាមផ្នែកស្រុកវិសេស្រុកវិជ្ជុល គឺគ្មានឃុំណាមួយដែលដាក់ឈ្មោះថា ចេកឡើយ ក៏បុព្វបុរសបុព្វគុណ ដែលមានឈ្មោះ ចេក និង ស្វាយចេក។

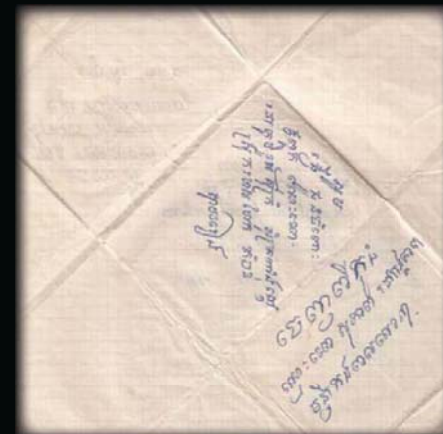

Khieu Samphan at his pre-trial hearing in the ECCC courtroom, Phnom Penh. Source: DC-Cam Archives.

The mailing addresses from letters written by Tep Sopheap. The left document reads: "To Father Tep Meong, Tuol Sokram village, Trapeang Sdao commune, Romeas Hek district, Svay Rieng region, Zone 203; From your son Tep Sopheap, Office of Division 3, Under the Authority of 'Y.TH'." The second set of addresses (right) contain the same information. Source: DC-Cam Archives.

Translation of letter on opposite page:

Missing you

I would like to extend my profound respect and regards to my beloved father, mother, brothers and sisters. Please know that it has been such a long time that I have been constantly daydreaming and missing you all. Each minute of each day, I have been missing all of you whom I love, all of the time. So far, I have not heard whether you are all fine or not; therefore I took this opportunity to write a letter and to ask how everyone is doing. Last month, I received news that Brother Ien sacrificed his life on the battlefield. Although he has passed away, you do not need to feel grieved over his death father and brothers; it was his duty to defend the country that is his and ours. Therefore, all of you must have a clear mind and put your faith in Angkar. Thus, father and brothers, you have to bear this suffering due to the enemy expansionists, enemy aggressors, and all other types of remaining enemies. Therefore, you all must fight against the enemy and be committed to your work growing rice to fulfill the Party plan.

Furthermore father and brothers, you have to hold a strong stance and consciousness to work and also sacrifice all personal belongings along with your sense of family ties in order to faithfully serve the worker and collective classes of the Party. Therefore, all of you bear in mind compassion, faithfulness, and a sense of collectivism; you must not have misgivings about the Party. By the way, as for me, I have been fine.

To conclude, I would like to wish father and all members of our family good health and vigorous strength to serve collectivism and work growing rice according to the Party's orders.

On the 7th of 1978
Signature,
Tep Sopheap

P.S: Father and Brother, after receiving this letter please let me know the condition of our family.

Translation of cover letters above:

left cover:

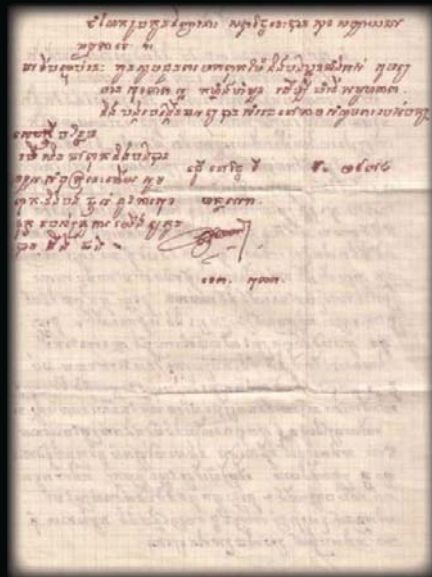
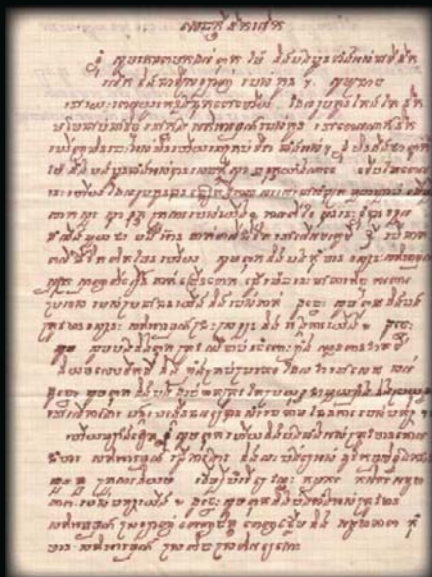
To father Tep Meong
Tuol Sokram village, Trapeang Sdao commune,
Romeas Hek district, Svay Rieng region

From your son, Tep Sopheap
Office of Division 3

right cover:

To father Tep Meong
Tuol Sokram village, Trapeang Sdao commune,
Romeas Hek district, Svay Rieng region,
zone "203"

From your son, Tep Sopheap
Office of Division 3
Under the authority of "Y.TH"

A letter written by Tep Sopheap to his father Tep Meong in 1978. In the letter, Tep Sopheap writes that he has not heard from his father and other family members and misses them greatly. He also tells them that Brother Ien died in the battlefield. Tep ends the letter by encouraging them to trust Angkar and to work hard growing rice. Source: DC-Cam Archives.

ការសិក្សាស្វែងយល់អំពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងឱកាសចូលរួមក្នុងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបាននឹងកំពុងផ្តល់នូវវិធីច្រើនបែបជូនដល់ប្រជាជនកម្ពុជាការសិក្សាស្វែងយល់អំពីដំណើរការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា និងមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ខ្មែរក្រហមដែលជាប់ចោទពីបទឧក្រិដ្ឋផ្សេងៗស្នើសុំសំណុំរឿងលេខ ០០២:

ដំណើរទស្សនកិច្ចស្វែងយល់អំពីអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា និង ការសិក្សាអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ : មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា អញ្ជើញអ្នកស្រុកក្នុងចំនួនច្រើនរាប់ពាន់នាក់មកពីបណ្តាខេត្តផ្សេងៗមកធ្វើទស្សនកិច្ចនៅទីក្រុងភ្នំពេញ ដើម្បីសិក្សាស្វែងយល់អំពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យនិងធ្វើទស្សនកិច្ចទៅកាន់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ០២ ទាំងទីតាំងប្រល័យពូជសាសន៍សំខាន់ៗមួយចំនួនទៀត។

យុវជន, ចាមឌុប៊ីម, វេទិកាតាមភូមិ : មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជារៀបចំឲ្យមានការពិភាក្សានៅតាមភូមិឆ្នាំម្ភៃដល់ព័ត៌មានដល់ប្រជាជនកម្ពុជាអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ចុះសាកសួរប្រជាជនដែលធ្លាប់បានមកធ្វើទស្សនកិច្ចនៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា និងចែករំលែកព័ត៌មានអំពីអ្វីដែលខ្លួនបានឃើញ និងយល់ដឹងជាមួយអ្នកភូមិផងរបបជាមួយគ្នា ០២ ទាំងដើម្បីចែកចាយសៀវភៅប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងសៀវភៅណែនាំសម្រាប់គ្រូបង្រៀនប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យដល់គ្រូនិសិទ្ធសិស្ស ០២ ទាំងប្រជាជនទូទៅ។

ការសម្តែងសិល្បៈជាសាធារណៈ : មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជំរុញ និងសហការដល់ការសម្តែងល្ខោននិយាយរឿង ទម្លាយភាពស្ងប់ស្ងាត់ របស់អត្រីតាសិល្បៈ នៅតាមទីសាធារណៈដោយមិនយកកម្រៃ។ ល្ខោននេះនិយាយអំពីរឿងរ៉ាវទាក់ទងនឹងជីវិតពិតរបស់ប្រជាជនសាមញ្ញក្នុងរបបខ្មែរក្រហម និងជួយឲ្យទស្សនិកជនគិតពិចារណាអំពីវប្បធម៌ចិត្ត ការផ្សះផ្សារជាតិ និងនិយាយអំពីរឿងរ៉ាវដែលបានកើតឡើងចំពោះខ្លួន នៅក្រោមរបបខ្មែរក្រហម។

ការផ្សាយតាមទូរទស្សន៍នៅទូទាំងប្រទេសបោះពុម្ពដោយមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា : វិទ្យុផ្សាយសំឡេងអេហ្វអិម ៩៣១២ ខេត្តកំពតចាក់ផ្សាយនូវការអានសៀវភៅដែលបោះពុម្ពដោយមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ចំនួន៤ថ្ងៃក្នុងមួយសប្តាហ៍ ដែលខំថ្ងៃផ្សាយចំនួន២លើកគឺពេលប្រើកចាប់ពីម៉ោង ៩:០០ ដល់ម៉ោង ៩:៣០នាទី និងពេលយប់ចាប់ពីម៉ោង ៩:០០ ដល់ម៉ោង ៩:៣០នាទី ដែលការអាននេះត្រូវបានរាប់បញ្ចូលទាំងការប្រើសេរីសអត្ថបទចេញពីទស្សនាវដ្តីស្វែងរកការពិត។ វិទ្យុផ្សាយសំឡេងសហរដ្ឋអាមេរិកបានដាក់បង្ហាញលើគេហទំព័ររបស់ខ្លួននូវអត្ថបទ និងសំឡេងអំពី “សៀវភៅប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ១៩៧៥-១៩៧៩”។ សូមមើលព័ត៌មានតាមគេហទំព័រ : [%20](http://www.voanews.com/khmer/democratic-kampuchea.cfm) ក្នុងឆ្នាំ២០១០ ល្ខោននិយាយរឿង ទម្លាយភាពស្ងប់ស្ងាត់ នឹងត្រូវផលិតឡើងជាសំឡេងដើម្បីចាក់ផ្សាយតាមបណ្តាស្ថានីយវិទ្យុមួយចំនួនបន្ថែមទៀត។

ការសិក្សាព័ត៌មានអំពីការចូលរួមរបស់ជនរងគ្រោះ : ប្រសិនបើលោក-អ្នកគឺជានរងគ្រោះនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ហើយមានបំណងចង់ចូលរួមនៅក្នុងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាមានលទ្ធភាពជួយបំពេញបែបបទសាធារណៈសម្រាប់ឲ្យលោក-អ្នកដាក់ជូនទៅតុលាការ។ ជនរងគ្រោះអាចរៀបរាប់អំពីរឿងរ៉ាវដែលទាក់ទងនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មណាមួយដែលបានកើតឡើងក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។

ការបោះពុម្ពផ្សាយ : ទស្សនាវដ្តីប្រចាំខែ ស្វែងរកការពិតរបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ត្រូវបានចែកជូនដោយឥតគិតថ្លៃ។ ព័ត៌មានអំពីដំណើរការនីតិវិធីរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា អាចរកបានបន្ថែមទៀតតាមរយៈគេហទំព័រ : www.cambodiatribunal.org ។

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា គ្រោងនឹងបោះពុម្ពផ្សាយនូវសៀវភៅដែលមានកត់ត្រាល្បាយរបស់អ្នកដែលស្តាប់ប្រាប់បងប្រិយជិតស្និទ្ធជាមួយ ក្នុងមក មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានចងចាំឈ្មោះអ្នកដែលស្តាប់ជាង១លាននាក់រួចមកហើយ។ ប្រសិនបើលោក-អ្នកប្រាថ្នាចង់ឲ្យឈ្មោះសមាជិកក្រុមគ្រួសាររបស់លោក-អ្នកដែលបានស្តាប់ប្រាប់បងប្រិយជិតស្និទ្ធនៅក្នុងសៀវភៅនេះ សូមទាក់ទងមកកាន់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាឲ្យបាន ឆាប់រហ័សតាមពេលវេលាដែលអាចធ្វើទៅបាន។

ព័ត៌មានសេវាកម្មមួយចំនួនរបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា
យាយ តារ៉ា តូ ម៉ា មីង បង្កំ ឧទុ ហាតិម អាចទាក់ទងមកទាន់គ្រប់ពេលវេលាទាំងអស់

រឿយរកច្រមុះស្រពាច់ញាតិ សូមទាក់ទង :

ស៊ីម សុភ័ក្តិ ទូរស័ព្ទលេខ ០១៦-៧៧១-៧៧៧ អ៊ីម៉ែល: truthsopheak.s@dccam.org
ញាណ សុជាតិ ទូរស័ព្ទលេខ ០១៦-៨៧៦-៦៩៦ អ៊ីម៉ែល: truthsocheat@dccam.org

ស្នើសុំឯកសារពីបណ្តាសាររបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា សូមទាក់ទង :

វ៉ាន់ចាន់ ពៅដារ៉ា ទូរស័ព្ទលេខ ០១២-៨៤៦-៥២៦ អ៊ីម៉ែល: truthpdara@dccam.org

ព័ត៌មានអំពីកម្មវិធីផ្សេងៗរបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា សូមទាក់ទង :

អេង កុកថាយ ទូរស័ព្ទលេខ ០១២-៩៥៥-៨៥៨ អ៊ីម៉ែល: truthkokthay@dccam.org
ស៊ីវី សារីណា ទូរស័ព្ទលេខ ០១៦-៦៨៨-០៤៦ អ៊ីម៉ែល: truthsavina.s@dccam.org
ជី ទេវិន្ទ ទូរស័ព្ទលេខ ០១៦-៧៩៥-៣៥៣ អ៊ីម៉ែល: truththerith.c@dccam.org
សើ សាយណា ទូរស័ព្ទលេខ ០៩៦-៧៦៣-៦៧៦ អ៊ីម៉ែល: truthsayana.s@dccam.org

ព័ត៌មានអំពីមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និងគម្រោងផ្សេងៗ សូមទាក់ទង :

កែវ ដាស៊ីល, មន្ត្រីកិច្ចការសាធារណៈរបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និងជាសិស្សបណ្ឌិតផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រនយោបាយនៅ
ឯកសារសិក្សាស័យ Wisconsin-Madison សហរដ្ឋអាមេរិក តាមរយៈអ៊ីម៉ែល : dacilqkeo@yahoo.com

សាស្ត្រាចារ្យ អាដ្រីច ហ៊ីនតុន គឺជាធានីមជ្ឈមណ្ឌលសម្រាប់ការសិក្សាអំពីអំពើហិង្សាជនសាសន៍ និងសិទ្ធិមនុស្ស និងជា
សាស្ត្រាចារ្យបច្ចៀនផ្នែកនរវិទ្យា និងកិច្ចការសកលនៅឯកសារសិក្សាស័យវ៉ាន់ហ្គ័រ-ញ៉ូវ៉ាក, សហរដ្ឋអាមេរិក។ សាស្ត្រាចារ្យគឺជា
អ្នកនិពន្ធសៀវភៅដែលទទួលបានពានរង្វាន់ ក្រោមចំណងជើងថា : ហេតុអ្វីបានជាពួកគេសម្លាប់មនុស្ស? កម្ពុជាក្នុងស្រែកស្រែក
អំពើហិង្សាជនសាសន៍ និងព្រមទាំងចូលរួមពិនិត្យ ឬសហអ្នកពិនិត្យលើសៀវភៅចំនួន៦ក្បាលបន្ថែមទៀត។ សូមទាក់ទងតាម
រយៈអ៊ីម៉ែល : ahinton@andromeda.rutgers.edu។

ល្វីស៊ី ជេវីត ឆេសលីវ គឺជាសាស្ត្រាចារ្យចូលនិវត្តន៍អំពីមនុស្សស ដែលធ្លាប់បច្ចៀនផ្នែកល្វីស៊ី ច្បាប់ឯកសារសិក្សាស័យ
ម៉ូណាស់ ក្នុងទីក្រុងម៉ែលបោននៃប្រទេសអូស្ត្រាលី។ សៀវភៅដែលនិយាយអំពីកម្ពុជារបស់លោកសាស្ត្រាចារ្យ រួមមាន
ល្វីស៊ីសាស្ត្រកម្ពុជា បោះពុម្ពលើកទី៤ ឆ្នាំ២០០៤, សោកនាសកម្មនៃល្វីស៊ីសាស្ត្រកម្ពុជា (ឆ្នាំ១៩៩១) និង សំឡេងពីមនុស្សស-២១:
ភាពប្រឆាំង និងល្វីស៊ីក្នុងគុកសម្លាប់របស់ ប៉ុល ពត ឆ្នាំ១៩៩៤។ លោកសាស្ត្រាចារ្យធ្លាប់បាននិងកំពុងធ្វើជាអ្នកផ្តល់ប្រឹក្សាដល់
អង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិ, អង្គការមូលនិធិអាស៊ី, វិទ្យាស៊ីសេរី និងមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា។ សូមទាក់ទងតាមរយៈ
អ៊ីម៉ែល : dpchandler@mac.com និង ទូរស័ព្ទលេខ ៦១៣-៩៨៦០-០៥៩០។

សាស្ត្រាចារ្យ ចាយ៉ា វ៉ាមជី-ណូហ្គាលេស គឺជាសាស្ត្រាចារ្យជំនួយផ្នែកច្បាប់នៅឯកសារសិក្សាស័យច្បាប់នៃសាកលវិទ្យាល័យ ថេមសេន
ដែលនៅទីនោះអ្នកស្រីសាស្ត្រាចារ្យបច្ចៀនមុខវិជ្ជា នីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ភីស្តុតាង ច្បាប់អន្តោប្រវេសន៍ និងនយោបាយ ព្រមទាំង
យុត្តិធម៌អន្តរកាល។ អ្នកស្រីសាស្ត្រាចារ្យបានបម្រើការងារក្នុងនាមជាទីប្រឹក្សាច្បាប់ដល់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាចាប់តាំងពី
ឆ្នាំ១៩៩៧មកម៉្លេះ ហើយជាសហអ្នកនិពន្ធសៀវភៅជាមួយអ្នកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ អេលីហ្សាបែត វ៉ាន់តូរ៉ា ក្រោមចំណងជើងថា
និយកខ្មែរក្រហមទៅ ប្រឈមមុខនឹងយុត្តិធម៌: ការជំនុំជម្រះអំពើហិង្សាធ្ងន់ធ្ងរក្នុងគុកសម្លាប់របស់កម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៥។ សូមទាក់ទងតាម
រយៈអ៊ីម៉ែល : jaya.ramji-nogales@temple.edu និងទូរស័ព្ទលេខ ១-៦១៥-២០៤-៦៤៣០។

ព័ត៌មានបរិស្ថេមស្តីអំពី អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងគុកសម្លាប់របស់កម្ពុជា សូមទាក់ទង :

រាជ សម្បុត្តិ ប្រធានអង្គការព័ត៌មានសាធារណៈ ទូរស័ព្ទលេខ : ០១២ ៤៨៨ ១៥៦ អ៊ីម៉ែល : reach.sambath@eccc.gov.kh

និយមន័យនៃបទឧក្រិដ្ឋអន្តរជាតិមួយចំនួន

អំពើប្រល័យពូជសាសន៍

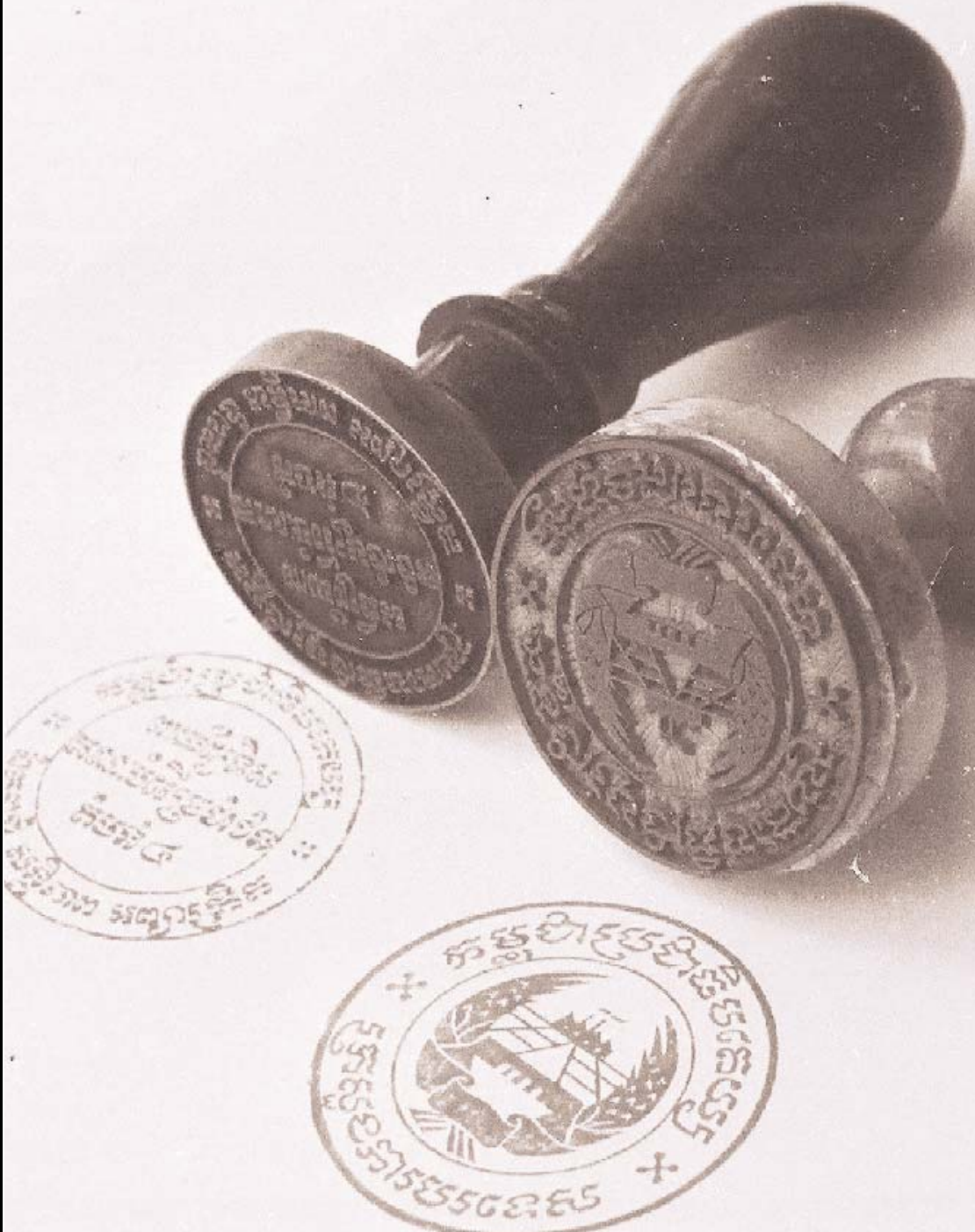
អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាអាចផ្តន្ទាទោសជនទាំងឡាយណាដែលប្រព្រឹត្ត "អំពើប្រល័យពូជសាសន៍"។ អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើងសំដៅលើការបំបាត់ជំនុំជនជាតិ ជាតិពន្ធុ ពូជសាសន៍ ឬសាសនា ដែលអំពើទាំងនោះរួមបញ្ចូលទាំងការសម្លាប់ ការបង្ខូចមាត់ឬសម្លាប់កាយ និងផ្លូវចិត្តធ្ងន់ធ្ងរ ការបង្ខូចមាត់ស្ថានភាពរស់នៅដូចជាអត់ឃ្លាន ដែលសំរាប់ការបំប្លែងបំផ្លាញផ្លូវកាយរបស់ក្រុមមួយ ការរារាំងមិនឱ្យមានការផ្តល់កំណើតទារក ឬការបញ្ជូនកុមារដោយបង្ខំពីក្រុមមួយទៅក្រុមមួយផ្សេងទៀត។ អំពើមួយដែលចាត់ទុកថាជាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ គឺត្រូវប្រព្រឹត្តឡើងដោយមានចេតនាចង់បំប្លែងបំផ្លាញក្រុមមួយក្នុងចំណោមក្រុមទាំងនោះ។ ឧក្រិដ្ឋកម្មជាច្រើនដែលប្រព្រឹត្តឡើងដោយខ្មែរក្រហម មិនអាចចោទលើកាន់តឹបទ្រលីយពូជសាសន៍បានទេ ដោយមូលហេតុថាអំពើឧក្រិដ្ឋទាំងនោះត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើងលើជំនុំជនជាតិពន្ធុដោយធម្មតា។ អាស្រ័យហេតុនេះ ការចោទលើកាន់តឹបទ្រលីយពូជសាសន៍លើជំនុំជនជាតិពន្ធុខ្មែរក្រហមទាំងឡាយ ត្រូវបានកម្រិតមកត្រឹមឧក្រិដ្ឋកម្មដែលប្រព្រឹត្តឡើងលើជំនុំជនជាតិពន្ធុណាមួយ និងចោទមុន្នីមតែប៉ុណ្ណោះ។

ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ

ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ដើម្បីកាត់សេចក្តីឧក្រិដ្ឋកម្មដែលប្រព្រឹត្តឡើងនៅក្នុងរយៈកាលនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ចែងថា "ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ត្រូវតែជាផ្នែកមួយនៃការវាយប្រហារច្របល់បំបាត់ជំនុំជនជាតិពន្ធុ ហេតុផលនៃការវាយប្រហារ ត្រូវតែដោយសារសញ្ជាតិ ទស្សនៈនយោបាយ ភាពជាជាតិពន្ធុ ពូជសាសន៍ ឬសាសនារបស់ប្រជាជនស៊ីវិល។ ការវាយប្រហារនេះមិនចាំបាច់ត្រូវតែជាផ្នែកមួយនៃសង្គ្រាមឡើយ។ អំពើឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ រួមបញ្ចូលទាំងការសម្លាប់មនុស្សក្នុងចំនួនច្រើនលើសលប់ ការធ្វើឱ្យទៅជាទាសករ ការបញ្ជូនប្រជាជនឱ្យទៅរស់នៅដាច់ស្រយាលពីភូមិឃុំ ការដាក់ក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំងដោយគ្មានមូលហេតុសមរម្យ ការធ្វើទារុណកម្ម និងការរំលោភផ្លូវភេទ។"

ឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម - អំពើបំពានបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាឧក្រិដ្ឋកម្មហ្សឺណែវ

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាអាចផ្តន្ទាទោសជនទាំងឡាយណាដែលប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មផ្សេងៗក្នុងរយៈកាលនៃសង្គ្រាមជាមួយនឹងប្រទេសមួយផ្សេងទៀត។ ក្នុងសំណុំរឿងលេខ ០០១ (ខុច) សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតនៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា បានសម្រេចថា ពិតជាមានសង្គ្រាមកើតឡើងរវាងកម្ពុជានិងវៀតណាមគិតចាប់ពីឆ្នាំ ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ១៩៧៩។ ក៏ប៉ុន្តែចៅក្រមដទៃផ្សេងទៀតដែលមានសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនសំខាន់ជាងសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតទំនងជាមិនយល់ស្របឡើយ ហើយសម្រេចថា សង្គ្រាមរវាងកម្ពុជា និងវៀតណាមមិនបានចាប់ផ្តើមទេរហូតមកដល់ឆ្នាំ១៩៧៩។ ជនរងគ្រោះនៃអំពើឧក្រិដ្ឋទាំងនេះ មិនអាចជាឃោលទេ ក៏ប៉ុន្តែត្រូវតែជាប្រជាជនស៊ីវិល ឬអ្នកទោសសង្គ្រាម។ ឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាមរួមបញ្ចូលទាំងការសម្លាប់មនុស្ស ការធ្វើទារុណកម្ម ការប្រព្រឹត្តអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗ ការបង្ខូចមាត់ឬសម្លាប់ ឬលើចាប់ខ្លោចផ្សា ការបំប្លែងបំផ្លាញ ឬធ្វើឱ្យខូចខាតយ៉ាងដំណំទៅលើទ្រព្យសម្បត្តិ ការបដិសេធនូវសិទ្ធិទទួលបានការកាត់ទោសដោយយុត្តិធម៌ ព្រមទាំងការនិរទេស ការជម្លៀស ឬការឃុំខ្លួនជនស៊ីវិលដោយខុសច្បាប់។

ស្វែងរកការពិតដើម្បីការចងចាំនិងយុត្តិធម៌

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

អាសយដ្ឋានផ្ទះលេខ ៦៦ ផ្លូវព្រះសីហនុ

ភ្នំពេញ, ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ទូរស័ព្ទលេខ : ០២៣ ២១១ ៨៧៥

ទូរសារលេខ : ០២៣ ២១០ ៣៥៨

អ៊ីម៉ែល : dccam@online.com.kh

គេហទំព័រ : www.dccam.org និង www.cambodiatribunal.org

ប្រសិទ្ធភាពសាសន៍

តើជនណាខ្លះដែលជាមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ខ្មែរក្រហម នឹងត្រូវវិនិច្ឆ័យទោស? សារសំខាន់នៃសំណុំរឿង ០០២ ចាយ៉ា វ៉ាមដី ភូមាឡេ និង អាត ហែនឌីល

ត្រួតពិនិត្យសម្រាប់ការបោះពុម្ព: កែវ ដាស៊ីល និង អាឡិច ហ៊ុនតុន

បកប្រែ: វ៉ាន់ចាន់ ពៅដាវ៉ា, ទេន សុខត្រីវិស្ស, ស៊ីរី សារីណា និង សេរី សាយ្យាណា

ជំនួយទ្រទ្រង់សម្រាប់លទ្ធកិច្ចការរបស់គម្រោងនេះ ត្រូវបានផ្តល់ឲ្យដោយទីភ្នាក់ងារអភិវឌ្ឍន៍អន្តរជាតិរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក និងទីភ្នាក់ងារអភិវឌ្ឍន៍អន្តរជាតិរបស់ ប្រទេសស៊ុយអែត។ ជំនួយទ្រទ្រង់ផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់បោះពុម្ពផ្សាយ ផ្តល់ឲ្យដោយការិយាល័យសិទ្ធិមនុស្ស និងអភិបាលកិច្ចល្អ នៃប្រទេសដាណឺម៉ាក។

រក្សាសិទ្ធិឆ្នាំ២០១០ ដោយមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា។ រក្សាសិទ្ធិគ្រប់លក្ខណៈ។ មិនមានផ្នែកណាមួយនៃសៀវភៅនេះត្រូវបានបោះពុម្ពឡើងវិញ ឬប្រើប្រាស់ក្នុងទម្រង់ ឬមធ្យោបាយបេបណាគីដោយ ដៃសរុបមានការច្របូកច្របល់ ការកត់ត្រា ឬការចែកចាយដោយគ្រប់គ្រងឯកជនដោយឡែកដោយ គ្មានការអនុញ្ញាតជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ពីមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានឡើយ។

គំនិតផ្នែកសិល្បៈ : រ៉ាន់ យុ, ចំណងជើងរូបថត : កែវ ដាស៊ីល, រចនាសៀវភៅ : ស៊ីម សុភ័ក្រិ និង គីម សុវណ្ណដានី

ឯកសារនេះរៀបចំចេញពីព័ត៌មានដើម ដែលរៀបចំឡើងដោយ រ៉ាន់ យុ មានចំណងជើងថា ការបោះប្រយោជន៍អំពីប្រសិទ្ធភាពសាសន៍ ខ្មែរក្រហមដោយអារុយ និង អារម្មណ៍។ ព័ត៌មាននេះ រៀបចំឡើងនៅតាមសាកលវិទ្យាល័យមួយចំនួននៅសហរដ្ឋអាមេរិក និងអឺរ៉ុប ហើយព័ត៌មាននេះនឹងធ្វើដំណើរពីខេត្តមួយទៅកាន់ខេត្តមួយ ក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

For more information about the ECCC, please contact:
Reach Sambath
Chief of Public Affairs Office
Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia (ECCC)
Mobile: +855-12 488 156
Fax: +855-23 219 841
Email: reach.sambath@eccc.gov.kh

Reach Sambath (middle, wearing a long-sleeve shirt), head of the ECCC's Public Affairs Office, posing with a visiting group of Cham Muslim leaders in front of the ECCC courtroom, January 2007. Photo by Dacil Q. Keo. Source: DC-Cam Archives.

Left: A key discovered during the demolition of the Chi Krong Pagoda in Siem Reap province. The key is estimated to be approximately 300 years old, dating farther than the pagoda itself which was built in 1910 on the site of an ancient temple. Photo by Terith Chy. Source: DC-Cam Archives.

Background Photo: Khmer Rouge Hospital P1 Organizational Chart. Source: DC-Cam Archives.

ការចងចាំ និងយុត្តិធម៌

